

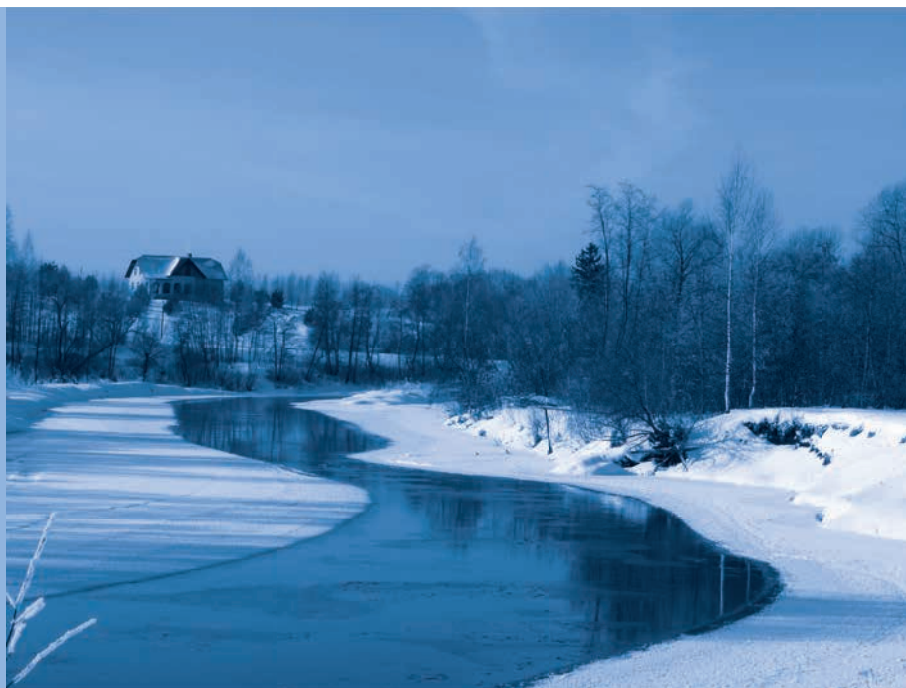
*Ziedā jādzied ir bitei,
Cilvēkā – asiņu ritei,
Cilvēkā – cilvēkiem citiem.
/I. Auziņš/*

*Ernesta Vignera Ķuldīgas
Mūzikas skolas kolektīvs
sveic ilggadīgās skolotājas
Martu Pētersoni un
Mārīti Cinovsku
nozīmīgās dzīves jubilejās!*

*Janvāra mēnesī Sējas Mūzikas
un mākslas skola ar prieku
un lepnumu sveic īpašajās
jubilejās savus kolēģus,
novēlot neizsīkstošu radošumu,
veselību un prieku par dzīvi un
uzticētajiem darbiem –*

*Pūšaminstrumentu spēles
pedagogu, klarnetiistu,
komponistu Valdi Drulli –
60 gadu jubilejā*

*Vizuāli plastiskās mākslas
skolotāju, mākslinieku
Jāni Robertu Jansonu –
70 gadu jubilejā*

*Lai Tev vairāk balto kā nebalto
dienu turpmāk
dzīvojot būtu, lai tās zeltā pārtaptu,
un no draugiem cīruļu vieglumu
saviem nākošiem
gadiem gūtu!*

*Engures Mūzikas un mākslas skolas kolektīvs
sirsnīgi sveic klavierspēles skolotāju
Kairu Egli
skaistajā dzīves jubilejā!*

Ievēlētais LMIA Domes sastāvs 2014.gada 15.janvārī:

Aivars Broks
Dace Štrodhaha
Ilze Dāve
Ligita Zemniece
Egons Salmanis
Roberts Liepiņš
Līga Paukšte
Mārtiņš Bergs
Rasma Petmane

Revīzijas komisija:
Maruta Balode
Alberts Vucāns
Jānis Ludbergs

2013.gada 14.novembrī Madonā
uz mūžu atvadījāties no mūsu izcilā
kultūras darbinieka Arta Kumsāra.
LMIA Dome simboliski uzrakstīja
Atzinības rakstu A.Kumsāram,
kuru lūdzam nodot Jāņa Norviļa
Madonas mūzikas skolas direktoram
M ārtiņam Bergam
Arta Kumsāra ģimenei Madonā:

*„Atzinības raksts Artim Kumsāram
par nesavtīgu mūža ieguldījumu
Latvijas mūzikas izglītības, Latvijas kultūras,
Latvijas valsts izaugsmē!”*

►► Turpinājums no 3. lpp
Tas būtu viens no konkursiem, bet mācību gada laikā taču paredzēti vēl citi...

Nupat Cēsis bija reģionālais vokālais konkurss, tajā mūsējiem labi rezultāti, vairāki izvirzīti uz finālu, pirms kura šopiektdien Cēsu Meža skolā paredzēts laureātu koncerts, kurā piedalīsies arī pedagoģes Laimas Krumholces audzēkņi. Jātur ikšķis, lai mūsējiem labi izdodas gan laureātu koncertā, gan finālā, jo konkurence ir liela. 8. martā paredzēts visu Vidzemes stīgu un simfonisko orķestru festivāls, kuru uzņemt atkal kārtā pienākusi Valmierai, bet no 6. līdz 8. jūnijam radošā nometnē Vaidavā pulcēsies stīgu orķestri no Tartu, Paņežes, Sāremā salas, Somijas un Valmieras ar noslēguma koncertu 8. jūnijā Valmieras Kultūras centrā.

Vai Eiropas kultūras galvaspilsēta Rīga savos pasākumos paredzējusi padalīties arī ar Valmieru?

Katrā ziņā oktobrī pie mums ciemos brauks baznīcas koris no Halles, un es esmu sarunājis, ka to uzņems Sv. Sīmaņa baznīcas draudzes koris, vēl notiek sarunas, lai Halles mūzikas skolas direktoram ērģelniekam Martinam Riekeram būtu iespēja nospēlēt koncertu Rīgas Domā un Cēsu Sv. Jāņa baznīcā. Sadarbības Gīterslo – Valmierā ietvaros uz Vācijas dosies skolotāji, lai ar kolēģiem sagatavotu kopīgu koncertu turienes publikai, bet pēc mēneša Gīterslo delegācijas atbildes vizītē to pašu koncertu sniegtu valmieriešiem. Starptautiska sadarbība veidojas arī ar Pori pilsētu Somijā, viņus interesē tautas mūzika, tātad apmaiņas programmā uz turieni varētu doties kokles skolotāja Dace Cerbule.

Visi jaunie skolotāji aktīvi uzsākuši darbu gaitas Valmieras MS – Edgars ar saksofonistiem, Māris ar akordeonistiem, bet Monta tūdaļ pat 16. janvārī aicina uz džeza klubu *Parks*, kur notiks jauno džeza dziedoņu mācību koncerts – pavadījumus spēlēt apņēmiens pats kluba saimnieks Imants Točs.

Kā sokas ar telpu labiekārtošanu un jaunu mūzikas instrumentu iegādi?

Nupat pieliktas jaunas žalūzijas, beidzot visās speciālo klavieru klasēs ir flīģeli, teju no visām pianistu klasēm paveras skats uz Gauju, lai gan dzīvē ir tā, ka ar labiem rezultātiem var strādāt puspagrabā, kā to pierādījuši pūtēji, bet dažiem nekad nekas nebūs labi. Pašlaik notiek krēslu iepirkums, šodien divos man jāierodas uz *paklāja* budžeta komisijā, pēc kuras būs skaidrība, ar kādiem līdzekļiem šogad varēsīm rēķināties, – ļoti jau nu vajadzētu orķestrim jaunu tubu.

Līdz pavasarim fakultatīvi notiks skaņu apstrādes nodarbības, ko vadīs Kristaps Bērziņš, ir iegādāta licencēta datorprogramma *Sibelius*, ar kuru ikdienas praktiķa Mārtiņa Birņa vadībā vecāko klašu audzēkņiem būs iespējas apgūt nošu rakstīšanu. Abās teorijas klasēs tiks uzstādītas interaktīvās tāfeles, kas ļoti efektīvi izmantojamas gan mūzikas literatūras, gan pārējo teorētisko priekšmetu padziļinātā apguvē. Jaunās telpās jāstrādā ar laikmetīgām metodēm, tie laiki, kad notis uz tāfelēm zīmēja ar krītu, ir pagātnē.

Jūlijs Cukurs

III Jūlija Grūtupa Klarnetes spēles Jauno izpildītāju konkursā

Labi iesāktas tradīcijas neapsīkst, bet turpinās. Tā varētu teikt par Jūlija Grūtupa Klarnetes spēles jauno izpildītāju konkursu, kurš jau trešo reizi skanēja mājīgajā Dobeles Mūzikas skolā pulcējot jaunus klarnetistus no Latvijas mūzikas skolām.

Lai veicinātu jauno klarnetistu profesionālo izaugsmi un saglabātu J.Grūtupa garīgo mantojumu nākamajām paaudzēm, izcilā pedagoga kādreizējo audzēkņu rosināts, norisinājās šis konkurss. 20 jaunie klarnetisti no deviņām Latvijas mūzikas skolām – tāds ir viens no trešā konkursa statistikas datiem.

Jauno klarnetistu sniegumu vērtēja žūrija, kuras sastāvā šogad bija Guntis Kuzma – LNSO klarnēšu grupas koncertmeistars, Alvis Altmanis – klarnetists, komponists, Edmunds Altmanis – Igaunijas Nacionālās operas orķestra klarnetists, Juris Kaufelds – Em. Dārziņa mūzikas vidusskolas direktors. Visi žūrijas pārstāvji ir Jūlija Grūtupa muzikāli un pedagoģiskā darba turpinātāji dažādās paaudzēs.

Šogad konkursa obligāto skaņdarbu sarakstā A, B un C grupās, bija franču impresionista Kloda Debisi skaņdarbi – *Mazais nēģerēns*, *Valsis*, *Prelūdijs*. Līdzās šīm kompozīcijām kā izvēles skaņdarbi skanēja arī A. Mesaže „Konkursa solo”, L. Veinera „Ungāru dejas”, P.Žanzāna „Arabeskas”.

Konkursa noslēgumā Dobeles Kultūras namā konkursa dalībnieku klarnēšu koris A. Altmaņa vadībā atskaņoja trīs skaņdarbus, kurus viņš pats ir arī aranžējis. Ieskatu konkursa noslēguma konkursā var gūt atverot

saiti tīmekļa vietnē <http://tms.lv/iii-julija-grutupa-klarnetes-speles-jauno-izpilditaju-konkursa/>

Konkursa izskaņā, dalībniekiem un viņu pedagogiem, Elmārs Zemovičs, arī Grūtupa audzēkņi, pasniedza pavisam nesen iznākušo Dzintras Šleijas grāmatu *Pedagoģis Jūlijs Grūtups Pūšaminstrumentu spēles metodika*. Grāmatas autore ir Grūtupu dzimtas pārstāve, kura ir apkopojusi nozīmīgs materiālus par klarnetes pedagoga dzīvi un radošo darbību, kā arī ieguldījumu pūšaminstrumentu spēles metodikā. Šis grāmatas tapšanā radoši un finansiāli iesaistījies Jūlija Grūtupa dēls – rakstnieks un advokāts Andrejs Grūtups. Grāmatas ievadrakstā mākslas doktors Armands Šuriņš par jauno klarnetistu konkursu raksta, ka *dobelnieku drosme, rīkojot konkursu katru gadu situācijā, kad pat prominenti Teodora Reitera, Imanta Kokara un citu slavenību vārdos nosaukti konkursi Rīgā risinās tikai reizi divos gados. Kas gan dod viņiem šādu drosmi? Apziņa, ka klarnete ir Latvijā iecienīts mūzikas instruments, kura spēles tradīcijas mūsu zemē neapsīks, lai vai cik populāra būtu flauta, lai vai kāds saksofonu vilnis vai eifoniju bums (lai piedod man attiecīgie kolēģi!) mums pāri veltos. Un tas jau ir kārtējais apliecinājums Jūlija Grūtupa muzikālā fenomena piramīdas augstākajam, ceturtajam pakāpienam.*

Paldies Dobeles Mūzikas skolas kolektīvam, direktorei Mārai Rozentālei par ieguldīto darbu konkursa rīkošanā un norisē. Lai audzēkņiem un pedagogiem veiksmē, pānākumi koncertos un nākošajos konkursos.

Kuldīga

Šajā mācību gadā E.Vignera Kuldīgas mūzikas skolā esam mēģinājuši atkal dažādot mācību procesu un pilsētas mūzikas dzīvi.

Rudens mēnešos pilsētā un novadā rīkotajos Dzejas dienu pasākumos piedalījās arī mūsu audzēkņi un pedagogi ar mūzikas palīdzību raisot klausītājos vēl vairāk dažādu emociju. Savukārt tas mudināja pedagogus rosināt skolēnus rakstīt pasakas un dzejoļus, kurus varētu lasīt decembra koncertos. Atsaucība un radošo ideju bagātība pārsteidza. Pasakas bija gan, kā ierasts, par zaķiem, eglītēm, rūķiem, bet dažas, piemēram, kā ziemassvētku svin jūras dzelmē, kā lācis uz ziemassvētku balli ierodas pavasarī, jo īstajos ir gulējis, vai ka sensenos laikos Ziemassvētku vecītis bijis lielceļa laupītājs u.c. Interesantākās tika izvēlētas lasīšanai 5.koncertos decembrī.

4.decembrī mūzikas skolas zālē izskanēja pirmais no koncertiem, kurā muzicēja tikai zēni. Zēni lasīja savas pasakas un daži saņēma par piemiņu skaņdarbu krājumus, kuros bija ievietoti viņu pašu sacerētie Sibelius programmas rakstītie skaņdarbi. Koncerts tika ļoti apmeklēts un noritēja ļoti jaukā atmosfērā.

Mūsu skolas meiteņu koris Cantus diriģentu M.Rozītes un M.Grigales vadībā jau no novembra beigām sniedz koncertus Vācijā, bet 20. Decembrī dziedās Kuldīgas Sv. Katrīnas baznīcā kopā ar skolas orķestri, instrumentāliem ansambļiem un ērģelnieci M.Ozoliņu.

Bauskas mūzikas skolā

Bauskas mūzikas skolas kora klases dziesmu kamols ierīnājies 30. gadskārtā. Vokālo iemaņu un kora dziedāšanas prasmju attīstība un radošas, daudzpusīgas personības veidošana – tas ir kora klases pedagoga pamatuzdevums. Koros vienmēr vajadzīgi skaisti balsu īpašnieki, kuri uz skatuves spēj sevi apliecināt arī kā solisti. Lai mazās balstiņas attīstītu un izkoptu, nepieciešams ilgstošs, pacietīgs un prasmīgs vokālo pedagogu darbs. Tāpēc, sākot jau ar pirmo klasi, katrs audzēkņis savas balsis dotības un vokālās prasmes izkopj pie vokālā pedagoga individuālās stundās. Kora klases audzēkņiem nodrošināta pamatzināšanu un pamatprasmju apguve kora dziedāšanā, klavierspēlē, diriģēšanā.

Ingrīdas Kalniņas vadībā kora klasi Bauskas bērnu mūzikas skolā atvēra 1983. gadā. Ar audzēkņiem strādāja skolotāja Jolanta Veršinska. Pedagoģes I. Kalniņas sirdij īpaši tuva ir renesanses laika mūzika, kuru viņa ar mīlestību un profesionālu precizitāti centusies iemācīt saviem audzēkņiem. I. Kalniņa ir precīza, noteikta savās prasībās, ir izaudzinājusi

8.decembrī KKC izskanēja saksofona klases skolotājas L.A.Jāvaldes audzēkņu koncerts, piedalījās visi un viņu atskaņotās M.Movera Muzikālās pastkartes klausītājus ļoti iepriecināja. Pēc audzēkņiem koncertu turpināja Ventspils saksofonistu kvartets R.Lāča vadībā arī viņi repertuāram bija izvēlējušies M.Movera skaņdarbus. Starp citu M.Movers ir sarakstījis 48 skaņdarbu ciklu Labi temperētais saksofons. Par atrisītāko

muzicēšanu R.Lācis pasniedza balvu Santai Burkevici, bet atzinīgus vārdus saņēma visi. Īpaši viņš uzrunāja vecākus aicinot padomāt par savu bērnu piedalīšanos vasaras nometnē Ventspilī, kur viņiem būtu iespēja nevien labi atpūsties, bet arī piedalīties izcilu mūziķu meistarklasēs.

Svētku koncerti priekšā vēl Kuldīgas mākslas centrā, Mūzikas skolas vestibīlā, dievnamos. **S.Pavloviča**

konkursa reģiona kārtā vokālajā mākslā.

Mūzikas jomā kā pedagogi, diriģenti, dziedātāji darbojas mūsu skolas absolventi: Alla Pavlovskā, Liene Batņa, Sandija Birka, Santa Kazāka, Elina Auziņa, Zane Andžāne, Lana Ludiņa, Marina Lazdiņa. Līdzās saviem skolotājiem Bauskas mūzikas skolā pašlaik strādā kora klases absolvente Ieva Ūdre. Par koncertmeistarēm kora klasē strādājušas Ligita Kārklīņa, Ineta Pilverte un Ineta Rozentāle. Pašlaik ar kora klases audzēkņiem muzicē kopā muzicē koncertmeistars Evija Bonāte un Dana Atslēga.

Skanīgs, daudzveidīgs, sirsnīgs un mīļš izvērtās kora klases audzēkņu koncerts gada nogalē.

Esam gandarīti, ka mūsu pedagogu veikums tiek augstu novērtēts novada līmenī. Kā apliecinājumu par godprātīgu un radošu darbu, Bauskas novada domes Goda rakstu saņēma ilggadējā skolotāja Ingrīda Kalniņa, bet Atzinības raksts par darbu jauno talantu attīstīšanā tika pasniegts kora diriģentei Ingai Bukšai.

Anita Velmunska
Bauskas Mūzikas skolas direktore

Mūzika un tās atsevišķu veidu (formu) iedarbība uz cilvēka smadzenēm

(4. turpinājums) **Doc. R. Krūmiņa**
LEKCIJA Nr. 2

Vēlos jūs iepazīstināt ar kādu citu fizioloģisku funkciju, kurai arī ir bezgala liela nozīme estētiskā audzināšanā un estētisko jūtu izveidošanā – tā saucamo **sinestēzijas procesu**.

Katrs kairinājums, kurš nāk no muguras smadzenēm vai arī no smadzeņu garozas, aiziet līdz zināmajam attiecīgajam centram:

- dzirdes,
- redzes,
- taustes,
- motoriskam centram utt.

Tāpat katram maņu orgānam ir savs centrs – zināma zona, kurā zināmi kairinājumi no maņu orgāniem aiziet uz attiecīgiem smadzeņu garozas centriem. Parasti cilvēkiem šīs informācijas stingri lokalizētas – no dzirdes orgāniem aiziet kairinājumi līdz dzirdes centram, no redzes orgāniem – līdz redzes centram utt.; bet dažiem cilvēkiem ir ļoti īpatnēja fizioloģisko funkciju izmaiņa – kairinājumi, kuri noiet līdz vienam centram, pārmetas daudreiz uz citiem centriem.

Tāpat, šis kairinājums, kas nonāk smadzeņu garozā ir difūzāks – vairāk vai mazāk izplūdis – nav stingri lokalizēts. Lūk, šādu parādību, **kad kairinājumi, nonākot smadzeņu garozā, nav stingri lokalizēti attiecīgā vienā centrā, sauc par sinestēziju.**

Šo sinestēziju mēs pazīstam gandrīz ikviens, bet gan tikai zināmos gadījumos. Piemēram, jūs esat dzirdējuši, kad ar zāģi, malku zāģējot, skar kādu naglu, kura ir iesista malkas šķīlā – jūs pārņem ārkārtīga netiksmes sajūta, drebuļu sajūta utt. vienam vairāk, otram mazāk. Tāpat tas ir, rakstot uz tāfeles ar smilšainu krītu vai arī velkot pa stiklu ar kādu priekšmetu – cietu priekšmetu, kas ieskrāpē šo stiklu. Jūs pārdzīvojat ne tikai dzirdes sajūtu, bet jūs pārdzīvojat veselu rindu netiksmes sajūtu – tirpoņu, tādu kā karstuma sajūtu, kas jums iet ķermenim cauri. Tā ir sinestēzija. Šinī gadījumā dzirdes kairinājums pārlec uz citiem smadzeņu darbības rajoniem. Sinestēzija ir raksturīga gandrīz visiem cilvēkiem, turpretī dažiem cilvēkiem šī sinestēzija vēl plašāk izplatīta, kad

klausoties, no dzirdes centra kairinājums pārlec uz redzes centru un rodas gaismas sajūta. Klausoties zināmas skaņas, rodas gaismas sajūta. Tā ir it kā gaismas dzirde. Atceraties – Skrjabins, kurš, būdams tādas smadzeņu īpašības īpašnieks, iedomājās, ka varētu radīt arī tādu mūziku, kura radītu zināmas gaismas izjūtas. Atceraties šīs gaismas ērģeles, gaismas klavieres, kā viņš tās nosauca. Viņš saraksta arī dažas kompozīcijas, kur notīm bija pierakstīta gaismu – krāsu partitūra.

Šinī ziņā man jāatgādina vēl kāds cits virziens mākslā, kad arī tiem cilvēkiem, kuriem nav šāda sinestēzija, mūzikas raidīšanas laikā rada zināmas gaismas priekšstatus uz ekrāna dažnedažādos veidos. Maskavā tiek tāds mēģinājums izdarīts pašlaik, lai šo muzikālo pārdzīvojumu it kā paplašinātu, universalizētu, lai viss šis pārdzīvojums tvertu visu smadzeņu garozu. Tāpat dotu mums pilnīgāku, dziļāku, lielāku pārdzīvojumu.

Jūs sapratīsiet, kamdēļ Skrjabina tieksme padarīt mūziku par cilvēces pārrādītājmākslu, ir daudreiz saistīta ar viņam tīri subjektīvām izjūtām – pārdzīvojumu. Viņa muzikālais pārdzīvojums ir bijis desmit un tūkstoš reiz intensīvāks, brīnīšķīgāks nekā ikviena cilvēka pārdzīvojums. Mēs daudreiz lasām viņa rakstus un domājam, ka tas ir tikai kaut kāds Skrjabina untums.

Viņš pats kā personība ir pavisam citāds, fizioloģiski savdabīgs. Fizioloģiski šo parādību mēs saucam par sinestēziju. Kādēļ es to pieminēju? Vai tikai tādēļ, lai minētu Skrjabinu kā piemēru? Jūs jau zināt – Rimskim – Korsakovam, Čaikovskim zīmīgas visas šīs sinestēzijas, sīkāk es par to nerunāšu.

Es gribētu minēt šo sinestēziju formu un veidu kā vienu no tām fizioloģiskajām funkcijām, kuras palīdz kļūt mūzikai **universālai mākslai**. Kādēļ es saku universālai mākslai? Tāpēc, ka **mūzika**

1. **izsauc milzīgu gribas aktivitāti,**
2. **izsauc milzīgu intereses aktivitāti.**

Kā tad tas ir saprotams?
Jo kairinājums smadzeņu garozā apņem un pārņem lielākus rajonus,

jo cilvēka psihiskā aktivitāte ir ievērojamāka. Tāpat atgriežas šī aktivitāte arī retikulārā formācijā un uzņem atkal jaunus enerģijas krājumus, un šis **estētiskais pārdzīvojums** – (tas taču ir **muzikālās audzināšanas nolūks**, lai radītu estētisko pārdzīvojumu), kļūst arvien universālāks – pilnīgāks. Tāpēc **mūzika var izsaukt absolūti visas psihes aktivitāti. Griba tiek pacelta tā, ka cilvēka intelektuālā aktivitāte pieaug milzīgos apmēros.**

Kāpēc? Te tieši darbojas sinestēzijas mehānisms. Šī emocionalitāte, kuras pirmdīgļis ir tikai šī estētiskā dzirde – muzikālā dzirde, tā aptver pēc iespējas plašākus smadzeņu garozas rajonus, lai šī psihiskā aktivitāte būtu universāla.

Lūk, **tagad** jūs sapratīsiet, kāpēc mūzika izsauc milzīgu gribas pieplūdumu un ārkārtīgu intelektuālo aktivitāti. Un tagad jūs sapratīsiet, ka muzikāli audzināšanai nākotnes skolā ir universāla **loma**. Tieši šīs sinestēzijas dēļ. Neviena mākslas forma nevar radīt šādu universālu, estētisku pārdzīvojumu.

Tāpēc estētiskās jūtas, kuras mēs radām bērnos, **estētiskais pārdzīvojums**, kas mums ir jārada viņos, **rada visu viņa psihes attīstību**. Lielākos apmēros, nekā tas ir līdz šim parastajā pedagoģijā tā saucamajā audzināšanas pedagoģijā.

Tieši mūzikas stundas un muzikālā audzināšana ir viena no universālākām pedagoģiskām parādībām, kas aktivizē visu smadzeņu darbību. Lūk, kāpēc, es uzsāku sarunu par dažādiem mūzikas veidiem. Un, lūk, šī **sinestēzija notiek tikai smadzeņu garozā.**

Jūs sapratīsiet, kāpēc klasiskajai mūzikai ir milzu audzinātāja nozīme.

Tāpēc, es kādreiz tā brīnos, kad es klausos radio tā saucamo „Mikrofons – 75” tur arvien iešmugulē vai nu sentimentālo mūziku vai iešmugulē trokšņu mūziku.

Tas neveicina intelekta attīstību. Nē. Tas īstenībā bremzē, tikai bremzē.

Tāpat, izejot no tīri fizioloģiskajiem procesiem, no fizioloģiskajām parādībām, mēs redzam, cik mums ir uzmanīgi jāpieiet mūzikas audzināšanai.

Muzikālā audzināšana ir pamatojama ar cilvēka smadzeņu, psihes īpatnībām. Mēs nevaram izdomāt un tikai strīdēties teorētiski par šiem jautājumiem. Tāpat, ja kāds cilvēks grib baudīt šo trokšņu mūziku, tad tas ir gluži tāpat kā ar alkoholu. Ko tad Jūs varat darīt, ka viņš grib. Ir taču arī heroīnisti, kas špricē heroīnu. Mēs uzskatām trokšņu mūziku par tādu pašu faktoru kā visas šīs parādības, kas kairina zemgarozu.

Es gribētu, lai nākošie mūzikas audzināšanas pārstāvji pilnīgi skaidri apzinātos savu darbu un savu uzdevumu. Tas viss ir saistīts nevis ar kādām untumainām iedomām, nē, tas viss ir **saistīts ar pilnīgu cilvēka smadzeņu funkciju pazišanu, izpēti.**

Ir cilvēki, kas tā un citādi spriedelē un runā par šīm problēmām, bet pedagogam jābūt pilnīgi skaidram priekšstatam, kas īsti viņam jādara un kas ir jāattīsta. **Mūzikas visbrīnīšķīgākā iedarbība uz smadzenēm ir tā, ko mēs saucam par estētisko pārdzīvojumu. Estētiskais pārdzīvojums ir arī dziļš sinestēzijas process. Jo plašākus smadzeņu garozas rajonus mēs varam ieraut aktivitātē ar mūzikas starpniecību, jo cilvēks kļūst pilnvērtīgāks, aktīvāks.** Es gribētu lūgt klausītājus atcerēties šīs shēmas, lai mēs varētu pilnīgi priekšā stādīties un atcerēties šīs parādības, tad, kad mēs runājam par viņu sarežģītākām formām. Bet vēl taču mums ir jārēķinās ar to **kāds ir klausītājs? kāds ir pedagogs? Būtu labi, ja mēs būtu spējīgi pilnīgi sevi izanalizēt, būt spējīgi saprast – kāds ir mūsu psihiskais inventārs. Kādi mēs esam paši? Kādas mūsu parašas? Kāda mūsu pašu muzikālā izglītība? Par augstāko izglītību mēs saucam to izglītību, kas saistīta ar smadzeņu garozas funkciju attīstību.**

Tāpat vispirms audzēkņi, ar kuriem mēs sastapsimies, arī jāvērtē no šī paša viedokļa un jāizanalizē. Mēs sastapsimies ar daudziem daždažādiem audzēkņiem, daždažādiem īpatnējiem skaņu uztvērējiem, un mums nāksies

pārstrādāt visu šo īpatnējo smadzeņu tādu vai citādu garozas informāciju. Mums ir jānodrošina tāda informācija, kura sasniedz jūsu gala rezultātu – estētisko pārdzīvojumu. **Muzikāla izglītība dod universālu cilvēka psihes attīstību. Atsevišķi citi priekšmeti nedod šo universālo attīstību.** Jūs redzat, ka **mēs psihologi gribam izvīrīt jūs par pirmajiem pionieriem cilvēka radīšanā – augstākās pakāpes cilvēka radīšanā.** Un ir visas iespējas muzikālajā audzināšanā to panākt.

Tāpēc acīm redzot, **ar laiku no pabērna lomas, kāda tagad skolās bija mūzikas audzināšanai, viņai jākļūst par pirmrindas faktoru.** Un lūk, šis pirmrindas faktors izriet no visas cilvēka smadzeņu struktūras, no visas cilvēka psihes struktūras.

Tādēļ jums ir dots milzīgs pamats bāzēties uz šīm atziņām. Tāpēc ir svarīgi katram, kas nodarbojas ar muzikālo audzināšanu, lai būtu pilnīgi precīzi zināmi šie faktori.

Bet kādu formulu es jums varētu izvīrīt, lai jūs jau tagad sāktu mazliet orientēties ir audzēkņos ir paši sevi? Mūsu rīcībā ir milzīgi mehānismi. **Mēs varam šo retikulāro formāciju pagriezt tādā aktivitātē, kad cilvēka griba un cilvēka intelekts un cilvēka jūtas pilnīgi pārvēršas – viņas tiek paceltas augstākā pakāpē.**

Atceraties šos 3 grupējumus: smadzeņu garozā, zemgarozā, retikulārā formācijā. **Vispirms jānostiprina mūsu smadzeņu garozā – mums intelektuāli jānobriest, mums jāuzkrāj zināšanas – precīzas, noteiktas zināšanas. Un tikai zināšanas – precīzas, (noteiktas) zināšanas, zinātniski nobriedušas – virzīs mūsu darbību mērķtiecīgi.**

Tāpat mums ir jāmācās – bezgala jāmācās. Jāapgūst šīs patiesības jauni krājumi. Un jāpārveidojas. Tad tikai radīsies personība, harmonisks raksturs, kas ir izveidots pašaudzināšanas ceļā. Mums, pieaugušiem cilvēkiem, atliek tikai viens audzināšanas ceļš – pašaudzināšana, bet parastā tiešā audzināšana jau ir neefektīva. **Mūsu intelekts jākāpina līdz tam, lai mēs neaizsprostotu ceļu jaunām atziņām – jaunām zinātniskām atziņām – tas ir pirmais uzdevums.**

Otrais uzdevums ir paralēli veidot savus gribas procesus, lai visas šo zemgarozas rajonu dziņas, tendences pārvērstu par augstākās pakāpes parādībām – par augstākām jūtām.

Mēs uzskatām par ļoti aplamu pieeju muzikālajā audzināšanā un vispār pedagoģijā, ka mūsu uzdevums būtu it kā attīstīt tikai emocijas. Jāattīsta visa personība. Jūs esat vieni no laimīgākajiem pedagogiem pasaulē, kuriem ir šis milzīgais līdzeklis – muzikālā izglītība. **Muzikālā izglītība, ar kuru Jūs varat izsaukt universālas sinestēzijas.** Aizmirsīsim tos laikus, kad mēs domājām, ka muzikālā audzināšana tikai attīstījās. Zem muzikālā pārdzīvojuma – estētiskā pārdzīvojuma mēs saprotam daudz ko plašāku, arī šo sinestēzijas procesa bezgala lielo nozīmi, kad cilvēka intelektuālās zināšanas ir tās, kuras universalizē visu smadzeņu aktivitāti.

Tāpat – konkrētāk par to, kā mēs varētu pazīt paši sevi un tos, kurus mēs audzinām. Vispirms mums jāiepazīstas: no kuras vietas mums vajag sākt. Visi audzēkņi, kurus mēs saņemam, nāk ar dažādu informāciju, ar dažādām attiecībām starp smadzeņu garozu – zemgarozu, retikulārās formācijas aktivitāti utt. Vai mums ir kāds indekss, vai mums ir kāds etalons, kas neapgūstot visu psiholoģiju visā pilnībā, varētu jums, pedagogiem jau tūlīt kalpot kā tāds shematisks priekšstats, ko jūs varētu pielietot – mēri, ar kuriem mērit pašiem sevi un arī savus audzēkņus.

Es gribētu šodien minēt tikai vienu sistēmu, kura psiholoģijā vēl ir samērā vāji izstrādāta, bet tomēr jau ir pietiekami ieviesusies. Viņai nepieciešamā pietiekami lielu uzmanību, neizanalizē viņu – vienu no vienkāršākajiem procesiem konstatēšanas otrā cilvēkā un pašā sevi, tas ir – uztveres tipa noteikšana sev un citiem.

(Turpinājums sekos)

Latgales priekšpilsētas mūzikas un mākslas skolā atklāj izstādi „4 foto stāsti”

14. janvārī plkst. 16.00 Latgales priekšpilsētas mūzikas un mākslas skolā (Rīgā, Prūšu ielā 13) atklās fotoizstādi „4 foto stāsti”. Izstāde tapusi jauniešu iniciatīvas projekta foto stāsti „Mēs Mūsu Laikā” ietvaros, un tajā varēs aplūkot iesācēju fotogrāfu - Staņislava Jaškula, Alises Lavrenčukas, Sanitas Sprūžas un Unas Ilarionovas foto stāstus.

Oktobrī projektā iniciatīvas grupā apvienojās Latgales priekšpilsētas mūzikas un mākslas skolas jaunieši, kuri vēlējās rast citu skatu punktu un izpaust sevi fotogrāfijā. Jauniešu iniciatīvu konkursa ietvaros tapa projekts, kas tika īstenots ar Rīgas jauniešu centra „Kaņieris” un Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta atbalstu. Meistarklasi - par foto stāstu, jauniešu centrā „Kaņieris”, novadīja fotogrāfs Reinis Fjodorovs, kurš pats ar saviem foto stāstiem

divreiz ieguvis laikraksta „Diena” gada balvu fotogrāfijā. „Šajā meistarklasē mēs iepazītām dažādus fotogrāfijas elementus un to, kā fotogrāfijas mijiedarbojas savā starpā - ar mērķi pašiem izveidot saistošu foto stāstu,” stāsta R.Fjodorovs. Pēc tam jaunieši strādāja patstāvīgi, bet viņiem bija iespēja jebkurā laikā konsultēties ar Reini, kurš uzņēmās būt arī par topošās izstādes kuratoru. Darbs nebija viegls un līdz izstādei tika tikai tie projekta dalībnieki, kuri bija gan ieinteresēti, gan gatavi strādāt. Staņislavam Jaškulam tapa foto stāsts „Mantojums”, Alisei Lavrenčukai „Šodiena – rītdiena”, Sanitai Sprūžai „Dažādi, bet tomēr tik vienādi” un Unai Ilarionovai „413”.

Projekta dalībiece, Latgales priekšpilsētas mūzikas un mākslas skolas 7. klavieru klases audzēkne Alise Lavrenčuka par savu darbu saka: „savā stāstā es attēloju mūsdienu

cilvēka dzīvi un tai raksturīgo steigu, nepatstāvību un laika trūkumu. Es gribu, lai skatītājs aizdomājas par savas dzīves ritmu un uzdod sev vienkāršu jautājumu: ko es mainītu savā dzīvē, ja zinātu, ka rītdiena nepienāks?”

Paredzēts, ka izstāde būs ceļojoša, tāpēc tās nosaukumā uzsvērts „fotoizstāde kustībā”, piebilst projekta koordinators, 4. akordeona klases audzēknis Staņislavs Jaškuls, „jo projektā iesaistījās ne tikai Latgales priekšpilsētas mūzikas un mākslas skolas audzēkņi, bet arī jaunieši no citām skolām”. Izstādes tapšanu atbalstīja arī a/s „Latvijas mežu dienests”. Savukārt svarīgākais jauno fotogrāfu ieguvums, pēc viņu teiktā ir vēlme darbu turpināt.

Viesturs Rencis

Smāids ir spēks

Smāids ir īpašs garīgais spēks, kas plūst caur sirdi un uz āru izpaužas kā sejas izteiksme, kura izstaro iekšējo gaismu un siltumu. Ar smaidu atklājas, pāriet citos un citiem tiek nosūtīta mūsu attieksme, mūsu

domas un jūtas. Un, tā kā patiess smāids var nākt tikai no labas sirds, tad viss, kas ar to tiek izpausts, palīdz atbalstīt, veicināt, mudināt, iedvesmot un mierināt tos, kam tas ir adresēts. Smāids, tāpat kā doma, ir gara bērns: tas, tāpat kā labas domas, staro no sirds. Pozitīvu jūtu izraisīts smāids iedvesmo cilvēkus uz labiem darbiem.

Ko paveic Smaida enerģija?

- Uzlabo noskaņojumu gan pašam smaidītājam, gan tam, kam smāids tiek vēlīts.
- Gan smaidītājā, gan ar smaidu apveltītajā nostiprina pozitīvu ievirzi.
- Dara cēlāku, cildenāku gan smaidītāju, gan ar smaidu apveltīto.
- Pastiprina cilvēku savstarpējo uzticību, veicina garīgās kopības veidošanos un nostiprināšanos.
- Rosina ticības, cerības un mīlestības veidošanos un vairošanos.
- Aicina un vedina cilvēkus iet pa sabiedrības ceļu, dara cēlāku viņu kopību.
- Darbojas kā dziednieciska emanācija.

- Harmonizē cilvēku raksturu, padara viņus pacietīgākus un piekāpīgākus.
- Atvieglo un tuvina cilvēku saskarsmi, uzlabo savstarpējo sapratni.
- Pastiprina garīgās spējas.
- Apslāpē dusmas, naidu, antipātības.
- Padara dzīvi skaistu un priecīgu. Smāids ir gara dāvana, tādēļ tas var būt tikai patiess, sirsnīgs, labestīgs, mierīgs, silts un gaišs. Smāids nāk no sirds un ir mīlestības caurstrāvots. Tās visas ir smaidam piemītošas īpašības. Smāids ir zīme, kas pauž dažāda spektra attieksmes, un cilvēks saņem tieši tā veida spēku, kas viņam ir visvairāk vajadzīgs. Tomēr ļaužu maziskās jūtas un centieni ir radījuši arī smaida surogātus jeb antipodus. Patiess smāids izstaro tikai labo, sniegt citiem kaut ko ļaunu tas neprot, nevar un to nedarīs. Savukārt smaida surogāti ietver un mērķtiecīgi sūta tiešu ļaunumu, negatīvu enerģiju. Smaidā ir skolotāja gudrība un spēks.

Izdevējs: Latvijas Mūzikas izglītības iestāžu asociācija. Redaktore: Ilze Dāve
Izdevums elektroniski pieejams www.lmiiia.lv

Sagatavots un iespiests: SIA *Ulma*

Redakcija par ievietoto rakstu saturu neatbild.

Materiālus iesūtīt līdz katra mēneša 10. datumam elektroniskā formātā
uz e-pasta adresi: ilze.dave@gmail.com